

ИҚТИСОДИЁТНИНГ БАРЧА ТАРМОҚЛАРИ ВА ХУДУДЛАРДА ЮҚОРИ ЎСИШ СУРЪАТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ БЎЙИЧА УСТУВОР ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 21 июль куни ҳудуд ва тармоқларда ўсиш суръатларини таъминлаш бўйича жорий йилнинг биринчи ярмида эришилган натижалар ва йил якунигача амалга ошириладиган устувор вазифалар муҳокамаси юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Йил бошидан мамлакатимиз иқтисодиёти 8,5 фоизга ўсди. Саноатда 8 фоиз, хизматларда 16,9 фоиз, қурилишда 13,8 фоиз, қишлоқ хўжалигида 4,7 фоиз ўсиш таъминланди. Инвестициялар ҳажми 28 миллиард долларга, экспорт 14,4 миллиард долларга етди. “Fitch” ва “Moody’s” халқаро рейтинг агентликлари мамлакатимиз суверен кредит рейтингини бир поғона яхшилади.

Шу билан бирга, давлатимиз раҳбари 40 миллионли аҳоли ҳаётини яхшилаш учун 9-10 фоизли иқтисодий ўсиш зарурлигини таъкидлади. Бунинг учун ҳудуд ва тармоқ раҳбарлари мавжуд имкониятларни тўлиқ ишга солиши, ҳар бир лойиҳа ва ҳар бир корхона бўйича аниқ натижага ишлаши кераклиги кўрсатиб ўтилди.

Йиғилишда ҳудуд ва тармоқ раҳбарларининг олти ойлик режалари ижроси танқидий таҳлил қилинди. Айрим ҳудудларда ялпи ҳудудий маҳсулот, қурилиш, инвестиция, саноат ва экспорт кўрсаткичлари бўйича заҳиралар тўлиқ сафарбар этилмагани қайд этилди. Ойлик, чораклик ва йиллик режаларни бажармаган раҳбарларга нисбатан масъулият кучайтирилиши белгиланди.

Давлатимиз раҳбари ҳар бир вазир ва ҳокимнинг иши одамларнинг яшаш маданиятида сезилмаса, тадбиркорларнинг оғирини енгил қилмаса, ҳар қандай натижа фақат “қоғоздаги рақам” бўлиб қолишини таъкидлади. Шу боис, жойларда инфратузилма, бандлик, тадбиркорлик ва аҳоли даромадини ошириш бўйича ишлар мутлақо янги ёндашув асосида ташкил этилади.

Йиғилишда “маҳалла еттилиги” фаолиятини янгилаш ташкил этиш масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Бу борада “Долзарб 40 кунлик” эълон қилиниб, 2 мингта энг оғир маҳаллада ишларни янги тизим асосида йўлга қўйиш бошланди. Ҳокимлар ушбу маҳаллаларда электр, газ, йўл ва сув масалаларини ўз вақтида ҳал қилишга шахсан жавобгар бўлади.

Бандлик тизими эҳтиёжманд аҳолини ўқитиш, ишга жойлаштириш ва даромадини ошириш бўйича ҳудудма-ҳудуд ишлайди. Банклар ва маҳалла уюмлари фаолияти ҳам қайта кўриб чиқилиб, кейинги уч ой улар учун амалий аттестация даври бўлиши белгиланди. Маҳаллаларда ободлик, озодлик ва яшаш маданиятини юксалтириш бўйича ҳам аниқ вазифалар қўйилди.

Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва бизнес муҳитини яхшилаш масалалари ҳам муҳокама қилинди. Ҳозир 51 та вазирлик ва идорада 322 та йўналишда молиявий жарима қўллаш ваколати борлиги, 2024-2026 йилларда қарийб 3 триллион сўмлик жарима қўлланилгани қайд этилди. Президентимиз назорат қилувчи идоралар тадбиркорга аввал имконият бериши ва тўғри йўл кўрсатишни ўрганиши кераклигини таъкидлади.

Ташқи бозорларда рақобат кучайиб бораётган бир пайтда экспортчилар учун тўлов, йиғим ва ортиқча харажатларни камайтириш зарурлиги кўрсатиб ўтилди. Барча вазирлик ва идораларга тизимидаги бюрократия, жарима, тўлов ва йиғимларни қисқартириш, бизнес муҳитини янада яхшилаш бўйича тақлифлар киритиш топширилди.

Саноат ва экспорт кўрсаткичлари ҳам танқидий кўриб чиқилди. Айрим туман ва шаҳарларда саноат ўсиши суръати пасайгани, экспорт бўйича қутилган ўзгариш бўлмагани қайд этилди. Бош вазирга натижа кўрсатмаган ҳокимлар фаолиятини кўриб чиқиш, тўққиз ой якунига қадар ўзгариш бўлмаса, масъул раҳбарларга нисбатан қатъий чора кўриш топширилди.

Стратегик корхоналар харажатлари таҳлилда айрим йирик корхоналарда маҳсулот таннари ошгани кўрсатиб ўтилди. Шунингдек, энергетика тармоқларида йўқотишлар юқорилиги, электр энергияси ва газ тақсимотида самарадорликни ошириш зарурлиги таъкидланди. Йирик компанияларнинг бозор қийматини ошириш, IPO

жараёнларига тайёрлаш ва ташқи инвесторлар учун жозибадорлигини кучайтириш вазифаси қўйилди.

Солиқ тушумлари йил бошидан 27 фоизга кўпайиб, 130 триллион сўмдан ошган бўлса-да, қўшимча тушум бўйича йиллик режа етарли даражада бажарилмаётгани танқид қилинди.

Ишлаб чиқаришни тиклаш ва хусусийлаштириш бўйича ҳам муҳим вазифалар белгиланди. Ҳозир айрим тўқимачилик корхоналари ишламай тургани оқибатида 5 триллион сўмлик маҳсулот ва 400 миллион долларлик экспорт имконияти бой берилмаётгани айтилди. Йил бошидан 57 та тармоқ ва 76 та ҳудудий корхона ишлаб чиқаришни 11 триллион сўмга камайтиргани ҳам танқид қилинди.

Мутасаддиларга ишламай турган корхоналарни бирма-бир таҳлил қилиб, улар фаолиятини тиклаш топширилди. Шунингдек, янги хусусийлаштириш дастури доирасида 100 триллион сўмлик кўчмас мулк, ер майдонлари ва давлат улушларини савдога чиқариш, давлат активларини олган тадбиркорлар учун тўлов шартларини енгиллаштириш белгиланди.

Сўнгги уч йилда 11 миллиард долларлик 509 та экспортбop қувват ишга туширилган бўлса-да, уларнинг 208 таси ҳали экспортга чиқмаган. Агар ушбу корхоналар маҳсулотининг камида 30-40 фоизи ташқи бозорларга йўналтирилса, қўшимча 1,5-2 миллиард доллар валюта тушуми таъминланиши мумкин.

47 та махсус иқтисодий зонанинг 29 тасида йил бошидан буён умуман экспорт бўлмагани ҳам танқид қилинди. Мутасаддиларга “тезкор бригадалар” ташкил этиб, экспортга чиқмаган корхоналар ва махсус иқтисодий зоналарда сертификат, айланма маблағ, бозор ва логистика билан боғлиқ масалаларни тезкор ҳал қилиш топширилди.

➤ Давоми 2-бетда

Миллий тикланишдан — миллий юксалиш сари

ЎЗБЕКИСТОН

Буюк ўзбек йўли

Бугун билан ўтган атиги ўн йил орасида ер билан осмонча фарқ бор. Юртимиз тараққиётида, жамиятимизда, эл-юрт тафаккурида бўлган ва давом этаётган шиддатли ўзгаришлар ҳақида катта мамнулик ва фахр билан сўз юритмасдан илож йўқ. Зеро, буюк мутафаккир Алишер Навоий асарларида ҳам халқ, Ватан юксак ва муқаддас қадрият деб талқин этилади. Мутафаккир наздида чин инсон учун эл-юртга хизмат қилмоқ инсонийлик, садоқат ва бурчининг юксак тимсоли саналади.

МУҲТАШАМ ЯНГИ ДАВР Ватанпарварлик ва элпарварликнинг САДОҚАТ САҲИФАЛАРИ

Шу маънода, йиллар ва йўللари босиб ўтишдаги қийинчиликлар, муваффақиятлар уйғунлашган саҳифалар барчамизга дахлдор. Уларда эл-юрт равнақи, фаровонлиги, оилалар, келажимиз бўлган фарзандлар камоли, ҳар бир қарич ери муқаддас бўлган юрт манзараси мужассам. Уларга эса катта ё кичик, муҳим ёки иккинчи даражали деб қараб бўлмайди. Ватанга садоқат саҳифаларининг исталган жойидан сўз юритиш мумкин.

Кечагина кўчаларимиз ўйдим-чуқур, ҳамма нарсда бюрократик тўсиқлар, олий ўқув юртларига киришдаги тизимли коррупция, нақд пул муаммоси кундалик ҳаётимизнинг ажралмас қисми эди. Мамлакатда камбағаллик борлиги ҳақида гапирмаслик, муаммодан қочиш оддий ҳолга айланганди. Бугун шу ҳақда гапирсангиз, ёшлар ажабланади, худди узоқ ўтмишдан сўзлаётгандек, эртак эшитгандек бўлади. Чунки улар қуйидаги қийинчиликларсиз улгаймоқда.

Нақд пул ва валюта чархпалаги. Одамлар ўз ойлиги ва пенсиясини олиш учун банкоматлар қаршисида кунлаб навбатда тургани, бозорларда “қора бозор” ва расмий курс ўртасидаги тафовут тўғрисидаги келган сарсонгарчиликлар тарихга кўмилди.

Имтиҳонлардаги “таниш-билишчилик”. Олий таълимга киришдаги коррупция занжирлари узилди. Жараёнлар тўлиқ рақамлаштирилиб, инсон омили минималлаштирилди.

Муаммоларни яшириш сиёсати. Илгари айтиш “табу” ҳисобланган камбағаллик мавзуси очик тан олинди ва унга қарши маҳаллабай тизим орқали курашиш бошланди.

Халқ ичига кўчган ҳокимият

“Кабинет кодекси”нинг парчаланиши фақат Президент даражасида қолмади. Бу тизим барча бўғиндаги амалдорларни халқ ичига киришга, одамларнинг дардини ўз кўзи билан кўришга мажбур қилди. Виртуал ва Халқ қабулхоналарининг ташкил этилиши давлат идоралари халққа хизмат қилиши керак деган тамойилни реал ҳаётга кўчирди.

Илгари вазир ёки ҳокимнинг қабулига кириш йиллаб вақт олган бўлса, бугун раҳбарларнинг ўзи маҳаллаларда, чекка қишлоқларда сайёр қабуллар ўтказмоқда. Давлат ва жамият ўртасидаги ишонч айнан мана шу масофанинг йўқолиши ҳисобига қайта тикланди.

➤ Давоми 3-бетда

ТОШКЕНТ ХАЛҚАРО МОЛИЯ МАРКАЗИ НЕГА КОНСТИТУЦИЯВИЙ АСОС БИЛАН ЯРАТИЛДИ?

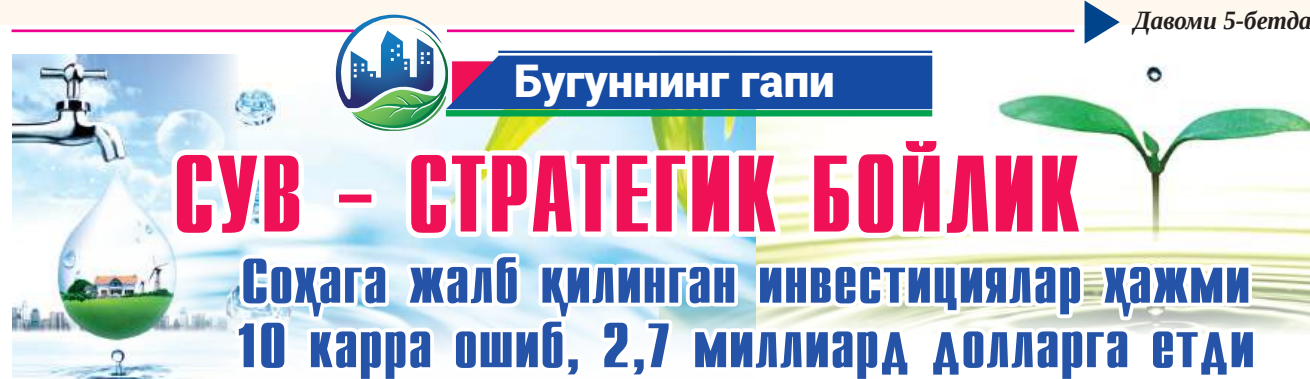

“Тошкент халқаро молия маркази тўғрисида”ги конституциявий қонун маҳаллий ва халқаро молия доиралари, иқтисодчи-экспертлар ҳамда потенциал инвесторларда катта қизиқиш уйғотди. Қизиқишнинг асл сабаби янги молия маркази ташкил этилаётгани эмас, Ўзбекистонда халқаро капитал учун ҳуқуқий кафолат илк бор оддий қонундан юқори юридик кучга эга ҳужжат даражасида мустаҳкамланганида. Мазкур ҳужжат мамлакат инвестиция сиёсатида ҳуқуқий барқарорлик ва институционал ишонч устувор аҳамият касб этаётганини англатади.

➤ Давоми 4-бетда

Жорий йил 2 июнь куни Президентимиз раислигида кимё саноатини жадал ривожлантириш ва ҳудудларда инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш бўйича вазифалар юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида соҳани миллий иқтисодиётнинг етакчи тармоқларидан бирига айлантириш масаласи устувор бўлди.

Биз ҳар куни беминнат истеъмол қиладиган обихаёт ҳар бир хонадонга етиб келгунига қадар минглаб километр узунликдаги қувурлар, муҳандислик иншоотлари ва мураккаб тозалаш жараёнларидан ўтади. Асосий вазифа ичимлик сув таъминоти даражасини ошириш эмас, аксинча, ушбу бебаҳо неъматни истеъмолчида барқарор, хавфсиз ва сифатли етказиб беришдан иборат.

Бугун сувга шунчаки ресурс эмас, стратегик бойлик сифатида қаралмоқда. Зеро, сув танқислиги инсоният яқин келажақда дуч келиши мумкин бўлган жиддий муаммолардан бири.

Экспертлар фикрича, глобал иқлим ўзгаришлари сув манбаларига жиддий таъсир кўрсатяпти. Шу боис, ҳар бир томчи сувдан самарали фойдаланишга қаратилган тизимни яратиш зарур ва бу замон талаби.

➤ Давоми 2-бетда

ИҚТИСОДИЁТНИНГ БАРЧА ТАРМОҚЛАРИ ВА ХУДУДЛАРДА ЮҚОРИ ЎСИШ СУРЪАТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ БЎЙИЧА УСТУВОР ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Бошланиши 1-бетда

Миллий брендларни қўллаб-қувватлаш бўйича ҳам вазифалар белгиланди. Сўнгги икки йилда бу йўналишда 15,5 миллиард сўмлик молиявий ёрдам кўрсатилган. Лекин ўз брендини рўйхатдан ўтказган маҳаллий корхоналарнинг учдан бири ҳали экспортга чиқмаган. Шу боис, маҳаллий брендларни ташқи бозорларга олиб чиқиш ва уларни демпинг ҳамда контрафакт маҳсулотлардан ҳимоя қилиш бўйича дастур ишлаб чиқилди.

Ташқи савдо юқларининг 70 фоизи темир йўл орқали ташилиши, бироқ бу йўналишда тадбиркорлардан эътирозлар кўплиги қайд этилди. Юк вагонларининг етишмаслиги, айрим темир йўл линияларида юклама юқорилиги сабабли логистикада қийинчиликлар юзага келмоқда. Мутасаддиларга қўшимча вагонларни жалб қилиш, темир йўл инфратузилмаси учун Жаҳон банкидан 200 миллион доллар маблағ жалб этиш бўйича келишувга эришиш топширилди.

Олий даражадаги таширфлар доирасида эришилган келишувлар ижроси ҳам кўриб чиқилди. Сўнгги йилларда 52 та таширф давомида 213 миллиард долларлик 1 минг 617 та инвестиция лойиҳаси бўйича келишувларга эришилган. Энди ушбу “Йўл хариталари” ижроси Ҳисоб палатаси ва Ташқи ишлар вазирлиги томонидан қатъий назорат қилинади.

Бош вазирга ҳар ҳафта тармоқ раҳбарлари, ҳокимлар ва элчилар билан бирга лойиҳалар ижросини давлатлар кесимида муҳокама қилиш топширилди. Президент Администрацияси олди-га иқтисодий дипломатия, инвестиция ва экспорт бўйича дипломатик ваколатхоналар фаолиятини қайта кўриб чиқиш, ўз вазифасини бажара олмаётган раҳбарлар ўрнига ёш ва замонавий фўкўрайдиган кадрларни тавсия этиш вазифаси қўйилди.

Йилгишда инфляцияни жиловлаш ва озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш масалалари ҳам муҳокама қилинди. Вилоят ҳокимлари

январь-июнь ойларида инфляцияни 3 фонздан оширмасликни мақсад қилган бўлса-да, аксарият ҳудудларда бу вазифа бажарилмагани қайд этилди. Ўшшт нархи ошгани муносабати билан импорт ўшштни самолётда ташиш харажатларини қоплаш учун 300 миллиард сўм ажратилгани айтилди.

Қишлоқ хўжалигини рўйхатга олиш натижалари чорвачиликдаги ҳақиқий ҳолатни кўрсатиб бергани таъкидланди. Чорвачилик лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш учун қўшимча маблағлар йўналтирилади, йил якунигача четдан 100 минг бош қоромол ва 150 минг бош қўй-эчки олиб келиш вазифаси қўйилди.

Мева-сабзавот ва картошка захирасини шакллантириш, совиткичи омборлар қуриш ва озиқ-овқат жамғармаларини тўлдириш бўйича ҳам аниқ чоралар белгиланди. Йил якунигача 87 минг тонна қувватга эга 340 та совиткичи омборни ишга тушириш вазифаси қўйилди.

Давлатимиз раҳбари глобал иқтисодиётдаги ноаниқликлар қанча давом этишини ҳеч ким олдиндан айта олмаслигини қайд этди. Асосий ҳамкор давлатларда иқтисодий фаолилик секинлашаётгани маҳаллий корхоналаримизга, айниқса, экспортчиларга таъсир кўрсатиши мумкин.

Шу сабабли барча раҳбарлар ҳар қандай хатарни ҳисобга олган ҳолда ўз заҳираларини сафарбар қилишга тайёр бўлиши шартлиги таъкидланди. Тармоқ ва ҳудудларга бириктирилган “ақл марказлари” билан бирга 15 августгача илмий асосланган таклифлар ишлаб чиқилди.

Ушбу таклифлар “ресурс — инфратузилма — лойиҳа — ишлаб чиқариш — бюджетга тушум — экспорт” занжирини ўзаро боғлиқ ҳолда ривожлантиришга қаратилган бўлади. 2027 йил учун макроеқтисодий параметрлар, бюджет, инвестиция ва экспорт дастурлари янгида ёндашув — “сафарбарлик сценарийси” асосида тайёрланади.

Йилгишда вазирлар, тармоқ раҳбарлари ва ҳокимларнинг ҳисоботлари, белгиланган топшириқлар ижросини жойларда ташкил этиш бўйича режалари тингланади.

ЎЗА

Бошланиши 1-бетда

Яқин йилларгача мамлакатимизда ҳам мазкур соҳада ечимини кутаётган масалалар талайгина эди. Эски тармоқлар, ичимлик сув таъминотидаги узилтишлар, паст қувватдаги тозалаш иншоотлари ҳамда марказлашган канализация тизими қамрови етарли даражада эмаслиги ҳудудлар ривожини ва аҳолининг турмуш сифатига бевоисита таъсир кўрсатган. Ичимлик сув таъминоти инфратузилмаси йиллар давомида аянчили, таъмирталаб аҳволга келиб қолган эди. Қўллаб ҳудудларда сув тармоқлари ўнлаб йиллар янгиланмаган, айрим аҳоли пунктларида эса марказлашган ичимлик сув тизими умуман мавжуд эмасди. Ҳатто тармоқ мавжуд ҳудудларда ҳам ичимлик сув кўнига бор-йўғи бир-икки соат берилган.

Бу эса аҳолининг сувдан тўлақонли фойдаланиши у ёқда турсин, энг оддий кундалик эҳтиёжларини қондиришига ҳам имкон бермасди. Натижада фуқаролар сув келадиган фўрсатни пойлаб, турли идишларга захира-лаб олишга, ичимлик сувни узоқ масофалардан ташиб келиш ёки санитария талабларига жавоб бермайдиган манбалардан фойдаланишга мажбур бўлирди.

Энг ачинарлиси, мавжуд муаммоларни бартараф этиш ўрнига уларни статистик ҳисоботлар орқали яширишлар ҳам кузатилган. Ичимлик сув билан таъминланганлик даражаси сўнъий равишда ошириб кўрсатилиб, амалдаги вазият билан ҳисоботлар ўртасида катта тафовут юзага келган эди.

Масалан, 2016 йилгача Қашқадарё вилоя-тида ичимлик сув билан таъминланганлик даражаси расмий ҳужжатларда 20-30 фоиз этиб қайд қилинган бўлса, амалда 11 фоиз-га етмаган. Бошқа вилоятларда ҳам вазият шундай бўлган. Бу эса соҳадаги муаммолар нафақат чуқур, балки узоқ йиллар давомида тизимли равишда яшириб келинганини аққол кўрсатади.

Бугунги кунда соҳада вазият тубдан ўз-гариб, кенг қўламли модернизация изчил давом этмоқда. Янги сув тармоқлари торти-либ, мавжудлари реконструкция қилинапти. Замонавий сув тозалаш иншоотлари ва насос станциялари ишга тушириляпти. Йилрик ин-вестиция лойиҳалари ҳаётга таътиқ этилмоқ-да. Натижада аҳолининг сифатли ичимлик сув билан таъминланганлик даражаси йил сайин ортиб бормоқда.

СУВ – СТРАТЕГИК БОЙЛИК

Соҳага жалб қилинган инвестициялар ҳажми 10 карра ошиб, 2,7 миллиард долларга етди

Бу борадаги саъй-ҳаракатлар Ўзбекистон Республикасида сув ресурсларини бошқариш ва ирригация секторини ривожлантиришнинг 2025-2028 йилларга мўлжалланган дастури доирасида амалга оширилмоқда.

Дастур асосида соҳага замонавий техно-логияларни таътиқ этиш эвазига ирри-гация тармоқларини реконструкция қи-лиш, эскирган ускуналарни алмаштириш, сув таъминоти даражаси паст майдонлар-ни қисқартириш каби ишлар изчил бажари-ляпти.

Сўнгги йилларда соҳага жалб қилин-ган инвестиция ҳажми 10 карра ошиб, 2,7 миллиард долларга етди. Натижада аҳо-лининг марказлашган ичимлик сув билан таъминланганлик даражаси 2017 йилдаги 63 фонздан қарийб 83 фоизга кўтарилди. Шу даврда 7,7 миллион аҳоли илк бор мар-казлашган ичимлик сув билан таъминлан-ди, 11 миллион аҳолининг сув таъминоти яхшиланди, яна 1,1 миллион киши канали-зация тизимига уланди. 39 минг километр ичимлик сув ва 3,2 минг километр оқова сув тармоғи қурилиб, реконструкция қи-линди.

Қашқадарё вилояти мисолида оладиган бўлсак, сўнгги йилларда ҳудудга ичимлик сув тизимини модернизациялаш ва марказлашув қамровини кенгайтириш мақсадида уч трил-лион сўм йўналтирилди.

Давлатимиз раҳбари ушбу йўналишдаги муҳим объектларга таширфи чоғида қури-лиш ва бунёдкорлик ишлари билан яқиндан

Бугуннинг гапи

“Сўнгги йилларда соҳага жалб қилинган инвестиция ҳажми 10 карра ошиб, 2,7 миллиард долларга етди. Натижада аҳолининг марказлашган ичимлик сув билан таъминланганлик даражаси 2017 йилдаги 63 фонздан қарийб 83 фоизга кўтарилди. Шу даврда 7,7 миллион аҳоли илк бор марказлашган ичимлик сув билан таъминланди, 11 миллион аҳолининг сув таъминоти яхшиланди, яна 1,1 миллион киши канализация тизимига уланди.

танишиб, янги мажмуаларни фойдаланишга топшириш маросимларида бевоисита ишти-рок этмоқда. Тақдимотлар ва видеоселектор

йигилишларида эса амалдаги ишлар чуқур таҳлил қилиниб, устувор вазифалар белгилаб олиномоқда.

Тараққиёт одимлари

НУКУС ВА НУКУСЛИКЛАР

Муаммодан ечимгача бўлган масофа

Нукус шаҳрида кечаётган ўзгаришлар инсон кадрини улўғлашга қаратилган тизимли ислохотларнинг амалий ифодасидир. Маҳаллаларни ижтимоий соғломлаштиришнинг бош формуласи зарур шарт-шароитларни яратишдан иборат. Бу борада шаҳарда сезиларли қадамлар ташланмоқда. Хусусан, Жайхўн маҳалласида 1,5 километр, Ипак йўли маҳалласида 2 километр ва Янги замон маҳалласида 1,9 километр ички йўлга асфальт ётқизилди. Шунингдек, Янги замон маҳалласи ҳудудига 3,1 километр масофадан тоза ичимлик сув тармоғини тортиш қизғин паллада.

Бугун аҳоли бандлигини таъминлашда “Лойиҳа — мақсадли ёндашув” тизими ишга туширилган. Тўртта маҳалланинг ўзида юзлаб фуқаро микролоиҳалар ор-қали ишга жойлаштирилди. Шунингдек, Жайхўн маҳалласида фаолият бошлаш арафасида турган “Эко текстиль” лойи-ҳаси орқали 35 хотин-қизни доимий иш ўрни билан таъминлаш мўлжалланган.

“Маҳалла еттилиги” ва ижтимоий ходимларнинг манзилли ёрдами нати-жасида Жайхўн маҳалласида камбағал оилалар сони 292 тадан 190 тага, Янги замонда эса 96 тадан 50 тага камайдди. Давлат таъминотидаги хонадонларга озиқ-овқат, кийим-кечак ва сув фильтри етказиб берилди.

Оғир тоифадаги ёшларнинг раҳбар-ларга бириктирилиши ҳам самара бер-япти. Жайхўн маҳалласида оталиққа олинган ишсиз 14 йигит-қизнинг 11 на-фари қисқа муддатда касб-ҳунарга ўқи-тилди, доимий ишга жойлаштирилди ва тадбиркорлик фаолияти учун имтиёзли кредит ажратилди. “Ёшлар дафтери” ор-қали талабаларнинг ўқув-шартнома пули тўлангани ҳамда зарур ускуналар олиб берилгани уларнинг жамиятда ўз ўрнини топишига хизмат қилади.

Норасмий бандликни камайитиришда жазолаш эмас, балки рағбатлантириш механизми танланди. Натижада вақтинча

қийинчиликка учраган корхоналар фао-лияти қайта тикланди. Биргина Ипак йўли ва Нури бўстон маҳаллаларининг ўзида ўнлаб тадбиркорлик субъектлари-да меҳнат қилаётган ишчилар фаолияти қонунийлаштирилиб, улар учун кафо-латли пенсия ва ижтимоий ҳимоя тизи-ми яратилди. Аслида, Нукус шаҳридаги кенг қўламли ишлар ислохотларининг бош мезони бўлган “Инсон қадрини учун” тамо-йили жойларда реал ҳаётни кучга эга бў-лаётганини кўрсатади.

— Маҳалламиз “Обод қишлоқ” дасту-рига киритилгач, ҳудудимизда илгари ба-жарилмаган кўп ишлар қилинди. Жумла-дан, 28 та кўчага ёриткичлар ўрнатилди, ҳудуддаги 4-шифохона филиали қурилди. Шунингдек, газ қувурлари тортилди, янги электр устуналари ва трансформаторлар ўрнатилди. 5,5 километр масофага пиёда-лар йўлига ётқизилди. Буларнинг барчаси халқимизнинг кундалик ҳаётда қийнал-май яшашини учун қилинаётган ислохотлар самараси, — дейди “Наврўз” маҳалла фу-қаролар йигитини раиси Алтингул Жаңибе-кова. — Инфратузилма яхшиланса, одам-ларнинг кайфияти ҳам кўтарилади, ҳаётга муносабати ўзгаради ва давлатга наф кел-тириш бош мақсадга айланади. Илгари ҳудудимизда мактаб йўқ, болалар боғчаси эса авария ҳолатида бўлгани учун ёпил-ганди. “Ташаббусли бюджет” лойиҳаси

йўлга қўйилгач, ушбу имкониятдан тўғри фойдаланишга бел боғладик. Бирлашиб, қирқ йилдан буён ҳудудимиз экология-сига, аҳоли саломатлигига салбий таъсир кўрсатиб келаётган 2200 метр узунлик-даги канал атрофини ободонлаштириш, уни яшил ҳудудга айлантириш бўйича 1 миллиард сўмлик лойиҳани ютиб олдик.

Ҳар бир қадам маслаҳат билан ташланса...

Пойтахтда синодан ўтган “ақлли ту-ман” бошқарув тажрибаси Нукус шаҳ-рига ҳам кириб келди. Бу янгилишни маҳаллалар ҳаётини яхшилашга хизмат қилмоқда. Жорий йил 25 апрель кунин Нукус шаҳри ҳокими А. Данияров “Жас авлад” маҳалласида бўлиб, аҳоли билан очиқ мулоқот ўтказди. Ушанда ҳудуддаги сув, электр энергияси ва йўл муаммосини ҳал қилиш режаси аҳоли билан бирга му-ҳокама қилинди.

Халқ билан келишилган режалар қо-ғозда қолиб кетмади. Тез орада маҳал-ладаги муаммоларни ҳал этиш чораси кўрилди. Натижада жорий йил 25 майдан бошлаб мазкур маҳалла ҳудудида катта қурилиш ва таъмирлаш ишлари бошлан-ди. Айни кунларда маҳалладошлар кўз ўнгига кўп қаватли уйларнинг томи ва де-вори таъмирланиб, замонавий кўриниш-га келтирилмоқда. Эскирган тармоқлар янгиланиб, рақамли бошқарув тизимини ўрнатиш учун замин ҳозирланяпти. Ма-ҳалладаги пиёдалар йўлаклари ва боло-лар майдончаларини созлаш ишлари ҳам давом этапти.

Нукус шаҳрининг йўл инфратузилма-сини янада яхшилаш ва транспорт ҳара-кати хавфсизлигини таъминлаш мақса-дида “Мустақиллик” маҳалла фуқаролар йигитини ҳудудидаги Мустақиллик кўчаси бўйлаб, шунингдек, Халқлар дўстлиги ва Чимбой чойхона маҳаллалари кўчала-рида йирик таъмирлаш ишлари бажари-лмоқда. Ларини 24/7 режимда фаолият юритадиган кўчага айлантириш режа-лаштирилган. Бу жараёнда автомобиль йўллари кенгайтирилиб, эни 15 метрга етди. Шунингдек, йўлнинг икки томони-га бетон ариқ ва тунги ёритиш жиҳозлари ўрнатилади, пиёдалар учун қулай йўлак ётқизилади.

Қанот ёзган интилиш

Ҳаётда ўз йўлини топиш, ҳалол меҳнат билан оила тебратиш ҳар бир инсоннинг улўғ мақсадларидан. Нукус шаҳрининг Наўтир маҳалласида яшовчи Несийбе-ли Ержанованинг фаолияти ва унга кўр-сатилган амалий ёрдам фикримизнинг яққол исботи. Несийбели опа шaroит йўлқилидан шикоят қилиб ўтirmай, ўз хонадонида жўжа кўпайтириб, даромад топишни мақсад қилди. Бироқ замонавий

инкубатори йўқ эди. Бундай вазиятда тўх-таб қолмади, муаммога ечим излаб Нукус шаҳар ҳокимлигига мурожаат қилди. Бу шунчаки кўмак сўраш эмас, балки “мен меҳнат қилмоқчиман, шарoит яратишга имкон беринг” деган самимий интилиш эди. Мурожаати жавобсиз қолмади. Ша-ҳар ҳокимлиги ва саховатпеша ҳoмиёлар кўмаги билан Несийбели опа хонадонига орзусидаги инкубатор етказиб берилди. Саховатли қўллар туфайли меҳнатсевар аёлнинг хонадонида нафақат янги ускуна пайдо бўлди, балки унинг орзулари ҳам янгидан қанот ёзди.

Кўнгилларни яқинлаштираётган эзгу амаллар

Аҳолининг катта-кичик раҳбарларга тўғридан тўғри мурожаат қилиши ҳам бундан 10 йил олдин имконсиз туюлган бўлса, Президентимизнинг давлат сиёса-тида туб бурилиш ясаши, узоқни кўзла-ган стратегияси босқичма-босқич самара бермоқда.

Тараққиётнинг иқтисодий модели-да давлатнинг асосий вазифаси бизнес билан шуғулланиб пул топишда эмас, балки тадбиркорларнинг эркин фаолият юритишига шарoит яратиб беришдан иборат. Ўтган беш йилда биргина Қора-қалпоғистонда ишсиз фуқароларга, хо-тин-қизларга ва ёшларга субсидия ҳамда имтиёзли кредит асосида турли зарур жиҳоз, асбоб-ускуналар олиб берилди.

Ўртимиздаги тадбиркорлар ҳам Ев-ропада ўқиб келмаган. Ҳаммаси аста-се-кин ривожланган. Бунинг учун ўз ишига ихлос ва ташаббус керак. Мисол учун, нукуслик “Мира опа” ошхонаси асосчиси Мира Шегай, Тўнғич қўнис маҳалласида яшовчи Оразгул Асанова бизнесини пи-рожки сотишдан бошлаган. Шодли овул-даги Жумабике Қушекова ҳозир 70 ёшдан ошса ҳам иссиқхонада ишлар, даромад топиб келади. Кўнгилада ишга иштиёқ бўлса, барчасини йўлга қўйиш мумкин экан.

Ҳар бир инсон ҳаётини ўзгартириши учун биринчи навбатда ҳаракат қилиб, оиласига бахтни ўзи олиб киради. Бахт ҳам, бойлик ҳам бир кунда келиб қолмай-ди. Бунга инсон ҳалол меҳнати, ўзидаги бунёдкорлик шижоати билан эришади.

Шаҳримиз ривожини катта минбар-ларда эмас, балки ҳар бир хонадондаги хотиржамликда, ҳамшаҳарларимизнинг юзидеги табассум ва самимий меҳр-оқи-батда намоён бўлмоқда. Бундай ҳаётдан розилик ҳисси бир тан, бир жон бўлиб ҳаракат қилаётган нукусликларнинг кун-далик ҳаётида ҳам ўз аксини топмоқда.

Элмира САГАЛАТДИНОВА, журналист

қилиш, авариялар ва сув оқшини олдиндан аниқлаш, истеъмол ҳажминини прогноزلаш ҳамда аҳоли мурожаатларини тезкор кўриб чиқишга қаратилган лойиҳалар ҳам тақдир-мот қилинди.

Келгуси йилларда ичимлик сув таъми-нотини 90 фоизга, шаҳарларда канализа-ция хизмати қамровини 80 фоизга етказиш мақсад қилинган. Бунинг учун қўшимча 1,3 миллиард доллар инвестиция келиб етилиши кўзда тутилган. Албатта, бунда халқро мо-лия институтларининг ўрни муҳим аҳамиятга эга. Олдин иккитагина халқро молия инсти-тутини билан ишланган бўлса, ҳозир уларнинг сони ўнтадан ошди. Тақдимотда соҳа мута-саддилари олдинга жуда катта вазифа ва мақ-садлар қўйилди. Жумладан, 513 та маҳаллага марказлашган ичимлик сув олиб бoриш, яна 3 мингта маҳаллада таъминот сифатини ях-шилаш зарур.

Яна бун муҳим жиҳат. Йигилишда ич-имлик сувни хонадонгача етказиш ишларини тўлиқ қуяшлаш масаласига алоҳида эъти-бор қаратилди. Шу мақсадда сув таъминоти корхоналарининг молиявий барқарорлигини таъминлаш масаласи ҳам муҳокама қилинди. Амалдаги тарифлар хизматларнинг ҳақиқий таннарихини тўлиқ қопламаётгани, ҳудудлар кесимида кескин фарқлар мавжудлиги соҳа-нинг инвестициявий жoзибдорлигига сал-бий таъсир кўрсатаётгани таъкидланди.

Шунингдек, ичимлик сувни ишлаб чи-қариш ва истеъмолчиларга етказиб бериш вазифаларини ажратиш, Магистрал сув таъ-миноти корхонасини ташкил этиш таклиф қилинди. Унга ҳудудий ичимлик ва оқова сув хизматлари тарифларини шaффоф ва иқти-содий мезонлар асосида белгилаш учун идо-ралараро тариф комиссиясини ташкил этиш, 2027 йил 1 апрелдан бюджет ташкилотлари учун ағона тарифини жорий қилиш вазифаси қўйилди.

Бир сўз билан айтганда, лойиҳаларни ўз вақтида ва сифатли амалга ошириш, хизмат-лар қамровини кенгайтириш, корхоналар молиявий барқарорлигини таъминлаш, со-ҳани рақамлаштириш борасида белгиланган доллар вазифалар “Инсон қадрини учун” эзгу ғоясининг амалдаги ифодаси бўлиб хизмат қилади.

Лутфулла ХАЙРУЛЛАЕВ, журналист

Мақсуд ЖОНИХОНОВ,
журналист

Бошланиши 1-бетда

Яқин ўтмишнинг бу соялари бутунги авлод учун чиндан ҳам афсонадек туюлади. Аммо бу “эртас”нинг ортида катта сиёсий ирода, тизимли ислохотлар ва эски фикрлаш қоидаларига қарши кураш ётибди. Масофаларнинг йўқолиши эса янги Ўзбекистоннинг энг катта ютуғи ва тараққиёт қафолати бўлиб қолади.

Президентимиз ҳақида гапирганда, одатда қурилаётган заводлар, янгиланаётган шаҳарлар, ялпи ички маҳсулот рақамлари ёки халқроқ шартномаларни санаёмиз. Аммо булар — натижа. Бу натижаларнинг ортида қандай руҳият, қандай ички изтироб ва ҳеч ким қутмаган қандай фалсафа ётибди? Шавкат Мирзиёевни чинакам халқчил ва кучли лидерга айлантирган, кўпинча расмий хроникалар, кадрдан ташқарида қолдиган ўша асл эфирлар нималардан иборат?

Унинг биринчи ва энг катта жасорати — давлат билан оддий одам ўртасидаги деворни йўқ қилиш бўлди. Бунинг шунчаки “халқ билан учрашувлар” деб аташ адолатдан эмас. Бу — юксак ижтимоий эмпатия. Мирзиёев — сиёсат майдонига юрагини олиб кирган етакчи. Унинг вилоятларга таширфини кузатиш: протоколларни, қўриқчилар қуршовини, олдиндан тайёяланган сценарийларни бузиб, одамлар орасига кириб кетади. Халқ қабулхоналари, маҳаллабўй ишлаш тизими ва раҳбарларнинг халқ ичига кириши — мана шу янги даврнинг Бош қомусига айланди. Ўтган 10 йиллик тарих исботладики, энг тўғри қарорлар вазирилик биноларида эмас, балки оддий одамларнинг дардини тингаш асосида, маҳалланинг чанг кўчаларида туғилди.

Илгари вилоят ҳокимини фақат ойнаи жаҳонда кўрадиган чекка қишлоқ одамлари бутун ўз маҳалласида вазири билан чой ўстида муаммосини ҳал қиляпти. Бу — тизим ўзгарганининг энг оддий исботи.

“Ўйқусиз давлат”нинг ҳаракатлантирувчи кучи

Сиёсий кузатувчилар ва Президентимиз билан елкама-елка ишлайдиган инсонлар бир қилиб яхши билади: Шавкат Мирзиёевнинг иш графикаси инсон имкониятлари чегарасидан ташқарида. У жуда кам ухлайди, тинимсиз ҳаракат қилади ва энг муҳими, атрофидагилардан ҳам худди шу шиддатни талаб қилади.

Президентимиз нега бунчалик шиддат билан ишлайди? Бу саволни ҳеч биримиз чуқур ўйлаб кўрмаймиз.

Ислохотлар самараси

Қорақалпоғистонда туғилиб, Нукус давлат педагогика институтининг чет тиллар факультетига тахсил олганман. Мана шу икки жиҳат — туғилган ватаним ва тил ўрганганим мен учун энг яхши неъмат бўлди. Зеро, самимий, қалби булоқ суви каби тиник халқ фарзанди эканимдан бохрланаман. Икки тилилик бошқа элларни ҳам билиш, дунёни танишга имкон беради. Ҳозир фаолиятим давомида бунга бот-бот амин бўляпман.

Қорақалпоғистонлик тадбиркорлар учун яратилган алоҳида имкониятлар хорижий сайёҳлар ва инвесторлар билан ҳамкорлик-гимизда қўл келяпти. Чет элдан келган сайёҳлар билан суҳбатлашиб, фикр, тажриба алмаштишда тил билишим асқатмоқда. Ўқшини тамомлагач, биринчи бўлиб Орол денгизи бўйида экотуризмни ривожлантириш учун машиналарни ижарага олиб, транспорт хизматини оқдим. Гид бўлиб ишладим. Кейинчалик Нукусдаги “Қизилқум” меҳмонхонасида директор бўлдим. “Ипак йўли” меҳмонхонасида беш йил администраторлик қилдим. Хуллас, йиллар давомида шу соҳада

Дилфуза ЖИЯНБЕКОВА,
“Massaget Nukus service”
корхонаси директори

тобландим. Жараёнда мазкур йўналишда бизнес юрита олишимга ишончим ортиб борди. Тагин ўйладики: “Соҳани билсам, унинг паст-баландини ўрганган бўлсам, нега бировининг қўлида ишлашим керак? Сайёҳларни қабул қилдиган бештагина хонаси бўлса ҳам ўзим учун меҳмонхона очаман!”.

Ҳойми онамга айтсам: “Жуда яхши, лекин бизда сармоя йўқ-ку?” деганидан кейин хорижлик дўстимнинг маслаҳатини эсладим.

Ўтган ўн йил исботладики, энг буюк ўзгаришлар баланд парвоз нутқларда эмас, балки оддий одамларнинг розилиги ва бахтида намоён бўлади. Зеро, халқ рози бўлган юртининг эртаси ҳамisha улугвор ва мухташамдир.

Буюк ўзбек йўли

МУХТАШАМ ЯНГИ ДАВР

Ватанпарварлик ва элпарварликнинг САДОҚАТ САҲИФАЛАРИ

Шавкат Мирзиёев нафақат Ўзбекистоннинг, балки бутун бошли улкан минтақанинг тинчлиги ва келажагини асраб қолган “Минтақавий меъмор” сифатида тарихга кирди. У қўшничиликни сиёсий мажбуриятдан муқаддас қадрият даражасига кўтарди.

Иқтисодий ислохотлар ўз йўлига, лекин Шавкат Мирзиёевнинг қалбидаги энг катта оғриқ ва мақсад миллатнинг маънавий, илмий ва тарихий хотирасини тиклашдир. У атиги бир неча йил ичида Ўзбекистонни жаҳон ислом маърифати ва илм-фан марказига айлантирди олди.

Ислом цивилизацияси марказининг қурилиши, Имом Бухорий, Имом Термизий халқроқ илмий-тадқиқот институтларининг

тарбияланаётган ёшлар интеллекти дунёни лол қолдирмоқда. Мирзиёев Ўзбекистоннинг келажагини ер ости бойликларида эмас, инсон капиталида, ёшларнинг онгида кўра олди. У жаҳолатга қарши уруш эълон қилди ва бу урушда маърифат қуроли билан ғолиб бўлмақда.

Давлатимиз раҳбарининг ижод аҳлига, зиёлиларга эътибори ва меҳри бўлакча. У киши Эркин Воҳидов ва Абдулла Орипов каби миллат куйчиларини ёд этиб: “Улуғларимиз тирикчилигида улarga етарли шариот яратиб беролмаганимиздан катта армоним бор”, дея куйиниб гапириши замирида ҳам улкан масъулият ётади. Бутун санъат, адабиёт ва маданият намоёндалари давлатнинг чинакам ардоғида яшамокда. Бир умр халққа сидқидилдан хизмат қилиб, бир марта расмий мукофот олмаган хонанда Рустам Ғойиповнинг шахсан Президентимиз ташаббуси билан тўғридан тўғри “Ўзбекистон Республикаси халқ артисти” унвони билан тақдирланиши фикримизнинг аққол исботидир.

Халқимиз бу янгиланиш чин дилдан, катта қувонч билан қарши олди. Бу ижодкор қадрининг тикланиши, йўқотилган армонларнинг ўрнини тўлдириш йўлидаги тарихий ва адолатли қадамлардан бир кичкина мисол, холос. Бундай маънавий ўзгаришларни чуқур ҳис қилиш учун узоққа бориш шарт эмас, уларни ҳар биримиз ўз ҳаётимизда, ён-атрофимизда кўриб турибмиз. Масалан, мен Зангтога туманида яшайман. Ҳар кунни шу табарруқ ном билан боғлиқ зиёратгоҳ ёнидан ўтман. Тўрт фасл, ўн икки ой давомида бу ердан зиёратчилар қадами ўтмайди. Бутун қўрғон, сокин ва хушхаво бўлган бу маскан илгари ҳам бор эди. Аммо у вақтлар анча кўримсиз, пасткам ва эътибордан четда бўлган.

Мажмуанинг бутунгидек гавжум ва обод зиёратгоҳга айланишига бевосита Шавкат Мирзиёев сабабчи. Бундан роппа-роппа ўн йил муқаддам бошланган бу хайрли ташаббусни маҳаллий аҳоли ханузгача чексиз миннатдорлик ва фахр билан эсга олади. Бу оддийгина мисол — мамлакатдаги катта ўзгаришларнинг жонли акси.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ҳақидаги энг олий ва барчамиз ағлаб етишимиз керак бўлган эътироф шундай: **у нафақат Ўзбекистоннинг иқтисодий ва сиёсий**

қиёфасини ўзгартирди, балки ўзбек халқининг руҳини, ўзлигига бўлган ишончини ўйотди. Йиллар давомида шакланган кўрқув, шубҳа ва умидсизлик туйғуларини синдириб, ўрнига гурур, жасорат ва келажакка қатъий ишончини сингдирди.

У буюк давлат арбоби, лекин биринчи навбатда ўз халқини чексиз муҳаббат билан севадиган, унинг ҳар бир зафаридан қувониб, ҳар бир ташвишидан қувандиган оддий ва самимий инсон. Маҳаллада оддий одамлар билан чой ичиб ўтирган, далада деҳқоннинг қўлини сиқиб раҳмат айтаётган, дунё минбарларида туриб миллат манфаатини шердек ҳимоя қилаётган Шавкат Мирзиёев — бутунги ва эртанги Ўзбекистоннинг энг катта ютуғи ва бахти.

Келинг, ҳақиқатни тик туриб тан олайлик: яқин-яқингача жамиятимизда, одамларнинг онгу шуурида совуқ ва қарахт бир кўрқув бор эди. Одамлар фикрлашдан, ҳақиқатни айтишдан, давлат идораларига яқинлашишдан, ҳатто ўз ҳақ-хуқуқларини талаб қилишдан кўрқарди. Давлат жазоовчи, назорат қилувчи ва масофа сақловчи маҳобатли бир машина сифатида қўрилган. Бу кўрқув миллатнинг ижодкорлик, яратувчанлик ва эркинлик туйғуларини бўғиб қўйганди.

Президентимиз давлат бошқарувида келган илк кунларданок “Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак”, деган талабни ўртага ташлади. Бу шунчаки чиройли жумла эмас, балки кўрқув устидан ўқилган ҳужм эди. Халқ қабулхоналарининг очилиши, виртуал мурожаатлар тизими, оммавий ахборот воситалари ва блогерларга берилган эркинлик одамларнинг тилини ва дилини очди.

Энг муҳими, жамиятда кўрқув ўрнини меҳр ва ишонч эгаллади. Оддий одамлар давлат раҳбари шахсида ўзларини доим эшитадиган, тушунадиган ва ҳимоя қилдиган суанчиқни кўрди. Бутун одамлар Президентимизга кўрқув билан эмас, меҳр билан интилди. Унинг қўлини сиқийша, дардини айтишга, у билан суратга тушишга ошқанди. Мана шу руҳий иқлимнинг ўзгариши тизимли ёки иқтисодий ислохотлардан минг баравар кучлироқ бўлган маънавий инқилобдир. Шавкат Мирзиёев ўзбек халқига ўз Ватанида қўрқмай, эркин ва азиз бўлиб яшаш бахтини қайтарди.

Унинг оддийлиги сунъий имиж ёки сиёсий технология маҳсулоти эмас. Бу унинг қонида, табиатида бор бўлган самимиятдир. У ҳеч қачон ўзини халқдан баланд қўймади, аксинча, “Мен сизларнинг хизматчингизман, мен сизларнинг бахтининг учун масъулман”, деб тақоррлашдан чарчамайди. Бу юксак камтарлик ва оддийлик миллионлаб инсонларнинг юрагини забт этди. Одамлар унда узоқдаги сиёсатчини эмас, ўз оиласининг бошчисини, ўз отасини кўра бошлади.

Шавкат Мирзиёев ислохотларда, энг аввало, ёш авлодга таянмоқда. Не ажабки, илгари ҳам креслосини сақлаб қолиш учун ўша давр тизимини кўр-кўрона мактаб келган айрим шахслар бутун ҳам ўша эски, қарахт қарашлари билан янги даврга баҳо беришга уринмоқда. Бирок Президентимиз бу ички консерватизм ва эски тизим қолдиқларига қарши қатъий ва муросасиз стратегияни қўллаяпти. Бу стратегиянинг бош омили давлат бошқаруви тизимига хорижда билим олган, замонавий фикрлайдиган ёш йигит-қизларнинг олиб кирилиши бўлди. Эски мактаб вакилларининг маддоҳлиги эмас, балки ёшларнинг шиддати ва креатив фикрлаши янги даврнинг ҳаракатлантирувчи кучига айланди.

Кундалик муаммолар билан овора бўлиб, келажакни унутуш — кўп раҳбарларга хос нуқсон. Аммо Шавкат Мирзиёевнинг энг катта кучи узоқни кўра билиш (стратегик) салоҳиятидадир. У фақат бутунги куннинг тинчлиги ёки эртанги куннинг иқтисодий кўрсаткичлари билан яшамайди. Ўзбекистоннинг эллик, юз йилдан кейинги қиёфасини, дунё харитасидаги ўрнини кўра олади ва қарорларини шунга қараб қабул қилади.

Бу узоқни кўра билиш қобилияти қуйидаги йўналишларда аққол намоён бўлмақда.

Инсон капитали ва Учинчи Ренессанс. Ер ости бойликлари ва табиий ресурслар қачондир тугайди, аммо илм ва интеллект тугамайди. Шавкат Мирзиёевнинг Президент мактаблари, ихтисослаштирилган, ижод мактабларини ташкил этиши, олий таълим тизimini тубдан ўзгартариши бу — келажакка тикланган энг катта инвестиция. Ўшанг давлатини яшил энергияга ўтказиш, Оролбўйи худудини кўкаламзорлаштириш (“Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси) ишларини бошлаб берди. Бу келажак авлодлар биздан рози бўлиши учун ташланган стратегик қадамдир.

Марказий Осиё бирлиги. Қўшни давлатлар билан ёпиқ бўлган чегараларни очиб ва минтақавий ҳамкорликни йўлга қўйиш фақатгина бутунги савдо-сотиқ учун эмас, балки келгусида бутун минтақанинг глобал кучлар қаршисида яхлит ва бақувват геосиёсий марказ сифатида туриши учун қилинган узоқни кўзлаган юриш эди.

Орта қолган ўн йиллик тарих — шунчаки вақт оқими эмас, балки миллатнинг ўзлигига қайтарилгани, давлат ва халқ ўртасидаги ишонч қўриқларининг тикланиши даври. Кабинетлар деворининг қулашидан бошланган бу йўл Зангтога мажмуаси мисолидаги юзлаб табарруқ масканларнинг ободлигида, ижод аҳлининг тикланган қадар-қимматида ва энг муҳими, келажакни ўз қўлига олаётган жасур ёшларнинг шиддатида акс этмоқда. Ўтган ўн йил исботладики, энг буюк ўзгаришлар баландпарвоз нутқларда эмас, балки оддий одамларнинг розилиги ва бахтида намоён бўлади. Зеро, халқ рози бўлган юртининг эртаси ҳамisha улугвор ва мухташамдир.

интилишга ундайди. Илгари қўрбимиз етмагани учун орзу қилишга ҳам иккиланидиган ишларга беш қўшпимиз. Масалан, жаҳон стандартларига жавоб берадиган катта меҳмонхона қуришни мақсад қилдик.

Бунинг учун 2025 йили лойиҳа ишлаб чиқиб, 3,5 миллиард сўм кредит олдик. Орзумдагидек 80 ўринли меҳмонхона қуришга эришдим. Келаётган сайёҳлар, барча меҳмонларимиз хизматимиздан мамнун бўляпти.

Биз Туризм қўмитаси орқали хориждаги ярмаркаларда катнашиб, юртимиздаги сайёҳлик имкониятларини тарғиб этиб келаямиз. Орол денгизи, унинг қуриган тубидаги ҳаёт сайёҳларини жалб этади. Ўстюрт платосидаги қаньонлар ҳеч бир мамлакатда йўқ. Уларни томоша қилиш инсонга эстетик завқ беради. Бунинг барчаси юртимизда катта сайёҳлик салоҳияти борлигидан далolat. Узоқ йиллар давомида биз шундай имониятдан тўла фойдалана олмадик. Кейинги йилларда эса соҳа тубдан ўзгарди. Масалан, ҳозир мен бошлаган тадбиркорлик иши орқали 30 дан ортиқ юрtdошшимиз ишли бўлди. Қўшимча равишда туризм агентлиги очдик. Унда сайёҳларни мамлакатимизга чорлаш билан бирга юрtdошларимизнинг хорижа саёҳатини юқори сифатда ташкил этиш хизматлари ҳам бор.

Бир сўз билан айтганда, юртимиз ривожига ҳисса қўишни мақсад қилганмиз. Мазкур йўлда ҳеч бир қийинчиликка дуч келмадик. Зеро, мамлакатимизда иттилган инсон учун кенг имконият ва имтиёзлар эшиги ҳамisha очик!

ТАДБИРКОРГА ЭНГ ЯХШИ САРМОЯ

ва ҳаракат бўлса бас. Ўзимдан мисол, 2017 йилда 8 хонали меҳмонхонамиз торлик қила бошлади. Меҳмонхонанинг учинчи қавати ни кўтардим. Шу тариқа қирқ беш ўринли меҳмонхонага эгаси бўлдим.

Қаранг, туризм ривожини учун ҳатто ўзимиз яшаётган хонадонни меҳмон уйига айланти-

ришининг ҳуқуқий асоси яратиб берилди. Ҳатто бу борада ҳам имконият ва имтиёзлар тақдим этилди. Ҳозир тадбиркорларимиз муайян даражага етгач, тўхтаб қолмайди. Сабаби бутунги имкониятлар тўхташга йўл қўймайди! Соҳага оид қарор, фармонлар, улар орқали тақдим этилаётган имтиёзлар бизни олдинга

Шарх

Келгуси йиллар Тошкент халқаро молия маркази учун ҳал қилувчи босқич бўлади. Халқаро тажриба кўрсададики, ҳар қандай молия марказининг дастлабки уч-беш йилида суд амалиёти шаклланади, регуляторга ишонч мустаҳкамланади ва илк йирик халқаро битимлар амалга оширилади.

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

yuz.uz_news

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

ИНВЕСТИОРЛАР УЧУН ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТ

ТОШКЕНТ ХАЛҚАРО МОЛИЯ МАРКАЗИ НЕГА КОНСТИТУЦИЯВИЙ АСОС БИЛАН ЯРАТИЛДИ?

Шерзод ҚУРБОНОВ,
иқтисодий таҳлилчи

Бошланиши 1-бетда

Глобал рақобат энди табиий ресурс ёки арзон ишчи кучига эмас, барқарор ҳуқуқий муҳит, самарали бошқарув ва ишончли институтга тобора кўпроқ боғлиқ бўлмоқда. Хусусан, халқаро капитал қонун устуворлиги таъминланган, хусусий мулк ҳимояланган, суд тизими мустақил ва давлат мажбуриятига ишонч юқори бўлган давлатни танлайди. Шу сабабли замонавий молия маркази ҳизмат кўрсатиладиган махсус ҳудуд доирасидан чиқиб, мамлакат ҳуқуқий тизими ва бошқарув сифатини намоён этувчи институционал майдонга айланмоқда.

Қабул қилинган конституциявий қонунга сўнгги тўққиз йилдаги иқтисодий ислохотларнинг мантиқий давоми сифатида қараши мумкин. Иқтисодиётни либераллаштириш, хусусий мулк ҳимоясини кучайтириш, инвестиция муҳитини яхшилаш ва капитал бозорини ривожлантиришга қаратилган чора-тадбирлар ҳужжатда яхлит ҳуқуқий асосга эга бўлди — очик иқтисодиёт сўбаси ва қонун устуворлигини таъминлаш йўлидаги ислохотлар шу тарикқа янги институционал босқичга кўтарилди.

Жаҳон тажрибаси инвесторлар учун ҳуқуқий барқарорлик солиқ имтиёзидан ҳам муҳимроқ омил эканини кўрсатади. Солиқ сўбаси ва иқтисодий шaroит вақт ўтиши билан ўзгариши мумкин, аммо давлат зиммасига олган мажбуриятнинг ишончли ҳимоя қилиниши инвестиция муҳитининг узоқ мuddатли жозибадорлигини белгилайди.

Шундай экан, Тошкент халқаро молия марказининг конституциявий қонун асосида ташкил этилиши оддий ҳуқуқий-техник масала эмас — у Ўзбекистоннинг халқаро капитал учун ишончли ҳуқуқий макон яратиш ва жаҳон иқтисодиётига чуқурроқ интеграциялашишга қаратилган узоқ мuddатли институционал стратегик танловдир.

Асосий бош мақсад

Конституциявий қонун юридик мақоми жиҳатидан оддий қонундан фарқланади ва давлат ҳуқуқий тизимида юқори поғонани эгаллайди. Тошкент халқаро молия маркази тўғрисидаги мазкур ҳужжатнинг бош мақсади марказни ташкил этиш ҳамда унинг фаолияти учун халқаро молия бозорлари талабига мос алоҳида ҳуқуқий-институционал муҳит яратиш билан бирга Ўзбекистонда инвестицияларни жалб қилишнинг мутлақо янги институционал моделини ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамлаш ҳамдир.

Қонуннинг учинчи моддасида марказнинг мақсад ва вазифаси аниқ ҳуқуқий мазмунда ифодаланган: у халқаро молиявий ҳизмат сектори ривожига муносиб ҳисса қўлиши, Ўзбекистон иқтисодиётининг барқарор ва диверсификацияланган ўсишини қўллаб-қувватлаши ҳамда халқаро майдонда рақобатбардор етакчи молия марказига айланиши лозим. Ушбу мақсадга эришиш учун мазкур қонунда саккизта устувор вазифа белгиланган.

Мамлакат тараққий этар экан, аҳоли хавфсизлиги ҳамisha устувор аҳамиятга эга. Зеро, ҳар қандай жамиятнинг ўсиши, ривожланиши, аввало, фуқароларнинг хавфсизлиги, давлатга ишончи билан баҳоланади. Шу мақсадда юртимизда жиноятчиликка қарши курашиш ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга энг устувор масалалардан бири сифатида алоҳида эътибор қаратилмоқда. Мухими, бугун жиноятнинг оқибатларига қарши курашиш эмас, балки уларнинг олдини олиш устувор. Бу каби муҳим вазифанинг асосий юки ҳар куни маҳаллаларда, одамлар орасида юриб, профилактика ишлари билан шугулланаётган нозирлар зиммасига тушади.

Президентимиз шу йил 29 июнь кuni профилактика инспекторлари ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини такомиллаштириш, соҳада кадрлар тайёрлаш тизимини ривожлантириш юзасидан тақдирлар тақдимиюти билан таниди.

Биринчидан, молиявий ҳизмат учун жозибдор, рақобатбардор ва шаффоф муҳит яратиш, шунингдек, миллий стратегик лойиҳа, инфратузилма, энергетика ва давлат-хусусий шериклик ташаббусига маҳаллий ва хорижий инвестицияни жалб қилиш назарда тутилган. Мазкур вазифа марказ фаолиятининг реал иқтисодиётга капитал оқимини йўналтириш билан бевосита боғлиқлигини кўрсатади.

Иккинчидан, қимматли қозғов ва бошқа капитал бозорини ривожлантириш ҳамда уни халқаро капитал бозори билан интеграциялашувини рағбатлантириш кўзда тутилган.

Учинчи жиҳат эса банк ҳизмати, сугурта, исломий ва муқобил молия, молиявий технология, рақамли актив ва электрон тижорат каби инновацион молиявий фаолиятни ривожлантириш ва диверсификациялаш вазифасини назарда тутди.

Тўртинчидан, хорижий молиявий ҳизмат кўрсатувчи ҳамда марказ иштирокчиси билан ҳамкорликда халқаро миқёсда эътироф этилган янги ва инновацион тажрибани жорий этиш рағбатлантирилади.

Бешинчи вазифа марказнинг нуфузли халқаро молия маркази сифатида эътироф этилишига эришиш ҳамда Ўзбекистонни самарадорлик, очкичлик ва ҳалоллик тамойилига асосланган илгор молиявий юрисдикция сифатида тарғиб қилишга қаратилган.

Олтинчидан, марказнинг Ўзбекистон иқтисодиёти ўсиши бўйича белгиланган истиқболли мақсадни амалга оширишда фаол иштирок этиши назарда тутилган бўлса, еттинчи вазифа сифатида молиявий ҳизмат орқали иқтисодиётнинг ривожланиши ва диверсификациялашувига ҳисса қўлиши, ушбу соҳанинг мамлакат ялпи ички маҳсулотидagi улушини ошириш белгиланган. Ниҳоят, саккизинчидан, Тошкент халқаро молия марказини ва у орқали Ўзбекистонни низоини ҳал этиш ҳамда келишув бўйича халқаро марказ сифатида тарғиб қилиш вазифаси қўйилган.

Узоқ йилларга мўлжалланган стратегик институт

Табиатан конституциявий қонунлар оддийларидан юридик кучи, тартибга солиш

предмети ва қабул қилиш тартиби билан фарқланади. Оддий қонун муйайн ижтимоий муносабатни тартибга солса, конституциявий

“Иқтисодий адабиётда бу ёндашувнинг ўз номи бор — “ишончли мажбурият” (credible commitment) назарияси. Унинг моҳияти оддий: имтиёз ваъда қилиш кифоя эмас, инвестор эртага ҳам шу қоида амал қилишига ишонч ҳосил қилиши керак.

билан тортиб кўрилади, ҳуқуқий риск қанча юқори бўлса, лойиҳа қиймати шунча ошади, сармоя қарори эса шунча кечикади. Шу боис, Тошкент халқаро молия маркази қисқа мuddатли лойиҳа эмас, узоқ йилларга мўлжалланган стратегик институт сифатида шакллантирилмоқда. Конституциявий қонунни танлаш марказ қоидаларини энг юқори юридик кучга миҳлаш демакдир. Бу ёндашув халқаро капиталга аниқ ҳуқуқий чегара чизиб беради ва мамлакат сўбасининг изчиллигига ишончли мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Иқтисодий адабиётда бу ёндашувнинг ўз номи бор — “ишончли мажбурият” (credible commitment) назарияси. Унинг моҳияти оддий: имтиёз ваъда қилиш кифоя эмас, инвестор эртага ҳам шу қоида амал қилишига ишонч ҳосил қилиши керак. Барқарор қоидада эса капитал арзонлашади, сармоя тезлашади, рисклардан ҳимояланиш ишончи кучаяди.

Тошкент халқаро молия марказига берилган кафолатларнинг конституциявий даражада мустаҳкамланиши халқаро инвесторларга Ўзбекистон бугунги фойда эмас, эртанги мажбуриятга содиқлик устидан ҳамкорлик кўприги куришга интилаётганини яққол кўрсатади.

ларни оддий қонун билан эмас, айнан конституциявий қонун орқали мустаҳкамлашни маъқул кўрди?

Жавоб халқаро капиталнинг табиатида. Гап шундаки, йирик инвестиция фондлари, трансмиллий корпорациялар ва халқаро банклар маблагни қаерга йўналтириши ҳал қилётганда бозор ҳажми ёки қутлаётган даромаддан кўра кўпинча ҳуқуқий рискни чуқурроқ ўлчайди. Зеро, инвестициянинг узоқ мuddатли тақдирини ўша давлатнинг ўз сўзида тура олиш-олмаслигига боғлиқ.

Институционал иқтисодиёт назарияси мамлакатнинг инвестициявий жозибадорлигини солиқ имтиёзи ёки арзон меҳнат кучи эмас, қонун устуворлиги, мулк дахлсизлиги ва давлат институтларининг ишончлилиги белгилашини кўрсатади. Инвестор ҳисоб-ки-тобида даромад имконияти ҳамisha таваккал

Қонун амалда нимани белгилайди?

Ҳар қандай ҳуқуқий ҳужжатнинг қиймати унда ёзилган мақсадда эмас, у қандай институт яратиши ва иқтисодий муносабатга қандай таъсир кўрсатиши билан ўлланади. “Тошкент халқаро молия маркази тўғрисида”ги конституциявий қонун ҳам айнан шу мезон билан баҳоланмоқда.

Юзага келадиган инвестиция ва тижорат низолари Тошкент халқаро тижорат судида биринчи ва апелляция инстанцияларида кўриб чиқилади. Мустақил суд институти инвестор учун ортиқча тафсилот эмас, таянч нуқтаи ҳисобланади. Ниёз ҳолис, тезкор ва прогност қилинадиган тарзда ҳал этилса, инвестиция рискин пасаяди, шартномага ишонч кучаяди, капитал жалб қилиш харажати қисқаради. Амалда суд ҳимоясининг ишончлилиги кўпинча солиқ ёки маъмурий имтиёздан узоқроқ ва чуқурроқ таъсир кўрсатади.

Марказ иштирокчилари учун хорижий валютада ва рухсат этилган рақамли активлар орқали ҳисоб-китоб, чет эллик мутахассисини меҳнат рухсатномасисиз жалб этиш, беш йилгача виза, капитал ва дивиденднинг эркин репатриация қилиш каби жаҳон молия марказлари амалиётига мос махсус режим ўрнатилмоқда. Бу қоидалар капитал, технология ва малакали кадрлар ҳаракатидаги маъмурий тўсиқларни қисқартиради.

Бошқарув тизими ҳам ўзига хос бўлиб, Президент тасдиқлайдиган кенгаш олий орган ҳисобланади, молиявий регулятор бозорини назорат қилади, Тошкент халқаро тижорат суди эса ўз доирасида мустақил ишлайди. Умумий мувофиқлаштириш Инвестициялар, саноат ва савдо вазирлиги ҳамда Вазирлар Маҳкамаси зиммасида. Қонун марказ органларига фуқаролик, корпоратив, тижорат, молия, солиқ ва меҳнат соҳаларида махсус ҳужжат қабул қилиш ҳуқуқини беради. Шаффофлик механизми ҳам институционал жиҳатдан мустаҳкамланган. Марказнинг жарима жорий этуви ёки мавжуд тартибга солиш режимига жиддий таъсир кўрсатувчи муҳим қарорлари қонунга кўра кучга киришидан аввал расмий реестрда эълон қилинади. Бу инвесторларга қоидалар ўзгариши ҳақида олдиндан хабардор бўлиш имконини беради. Бундай институционал

тизим халқаро молиявий муносабатнинг ўзига хослигини ҳисобга олган тартибга солиш усули десак, тўғри бўлади.

Марказ фаолиятида иқтисодий жиҳатдан энг оғир тошни босган норма солиқ имтиёзининг 2076 йил 1 январгача, яъни деярли эллик йил давомида амал қилиши бўлди. Мазкур рақам тасодиқий эмас. Инфратузилма, транспорт ва молиявий ҳизмат лойиҳаларида дастлабки харажат юқори, сармоянинг қопланиш даври эса ўнлаб йилга чўзилади. Солиқ шартининг барқарорлиги инвесторга келгуси пўл оқимини аниқ ҳисоблаш ва молиялаштиришни узоқ мuddатга режалаштириш имконини беради.

Жараён изчил ва тизимли кечса...

Расмий прогнозларга кўра, 2030 йилга қадар Тошкент халқаро молия маркази орқали иқтисодиётга қўшимча 20-25 миллиард доллар инвестиция жалб этилиши, ялпи ички маҳсулотнинг йиллик 1 фонзгача қўшимча ўсиши, 15 мингтагача юқори малакали иш ўрни яратиши ва 10 минг мутахассиснинг касбий ривожланишига кўмаклашиш кутилмоқда.

Муҳим амалий тафсилот шундаки, марказ абстракт келажак эмас, аниқ мuddатга эга — 2027 йил бошидан тўлиқ фаолият юритиши режалаштирилган. У активларни бошқариш, капитал бозорлари, исломий молия, финтех ва оилавий офислар (family offices) каби платформа хизматларини тақдир қилади, инвесторларга корпоратив, дивиденд ва капитал ўсиш солиқларидан узоқ мuddатли имтиёзлар берилади.

Марказ фаолиятининг ҳақиқий самараси жалб қилинган хусусий капитал ҳажми билан баҳоланади. Мазкур жараён мамлакатдаги умумий инвестиция фаоллиги билан ҳам уйғун кечмоқда. Жорий йилда бўлиб ўтган V Тошкент халқаро инвестиция форуми якунлари бўйича 166 та келишув асосида 43,1 миллиард долларлик лойиҳалар эълон қилинган фаоллики аниқроқ кўрсатади. Бу маблаглар Ўзбекистоннинг халқаро инвестиция майдонига жозибадорлигини изчил ортиб бораётганидан далолатдир.

Тошкент халқаро молия марказининг 2027 йилдан тўлиқ ишга тушиши ва 2030 йилга қадар 20-25 миллиард доллар жалб қилиш режасига шу нуқта назардан қаралса, атиги уч-тўрт йиллик амалий фаолият даврида юқори амбицияли мақсад ҳисобланади. Унинг амалга ошиши ички ислохот билан бирга глобал иқтисодий конъюнктура, халқаро капитал бозори ҳолати ва инвестор ишончига ҳам боғлиқ. Дастлабки босқичда молия марказининг асосий туғи жалб қилинган маблаг ҳажми эмас, инвестор ишончи, ҳуқуқий институт самарадорлиги ва халқаро обрўнинг шаклланиши билан ўлланади.

Яна бир муҳим жиҳат, марказнинг ҳуқуқий модели Ўзбекистоннинг Жаҳон савдо ташкилотига (ЖСТ) аъзо бўлиш жараёни билан институционал жиҳатдан уйғунлашади. Жорий йил ўрталарига келиб мамлакат ЖСТга аъзо 34 давлатдан 33 таси билан икки томонлама музокарани якуни қилади. ЖСТга аъзолик шаффоф қоида, прогност қилинадиган тартибга солиш ва низоини ҳал этишининг ишончли механизмининг талаб қилади. Худди шу тамойил молия маркази фаолиятида ҳам ўз аксини топган. Мустақил суд, халқаро ҳуқуққа асосланган режим ва халқаро арбитраж амалиёти мамлакатнинг институционал салоҳиятини намоён этади.

Келгуси йиллар Тошкент халқаро молия маркази учун ҳал қилувчи босқич бўлади. Халқаро тажриба кўрсададики, ҳар қандай молия марказининг дастлабки уч-беш йилда суд амалиёти шаклланади, регуляторга ишонч мустаҳкамланади ва илк йирик халқаро битимлар амалга оширилади. Шу нуқта назардан, келгуси босқичда марказ иштирокчилари билан миллий молия институтлари ўртасида ҳамкорликни кучайтириш, юқори малакали кадрлар тайёрлаш ҳамда инвестициялар ва иштирокчилар сони бўйича очик йиллик ҳисоботлар тизимини жорий қилиш устувор йўналишлар сифатида кўзга ташланади.

Ушбу йўналишлар изчил ва тизимли кечса, Тошкент халқаро молия маркази инвестицияларни жалб қилиш платформаси билан бирга Ўзбекистонда ҳуқуқий ва институционал ислохотларнинг амалий моделига айланиши турган гап. Пировардида марказнинг ҳақиқий муваффақияти қонуннинг ҳуқуқий мақоми, унинг негизда шаклландирилган институтлар, инвестициялар учун яратиладиган ишончли муҳит ҳамда Ўзбекистоннинг глобал молия тизимидаги ўрни билан белгиланади.

тадбирлар услубини ишлаб чиқади ҳамда ваколати доирасида тегишли ҳужжатларни расмийлаштиради.

Шунингдек, профилактика инспекторларига қўшимча ваколатлар ҳам берилиши режалаштирилган. Хусусан, 18 та модда бўйича маъмурий оғохлантириш ҳуқуқи берилмоқда. Бунда айрим маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича маъмурий жазо қўллаш ваколати кенгайтирилади. Айрим моддалар бўйича маъмурий оғохлантириш жазосини қўллаш имконияти яратилади.

Бундан ташқари, профилактика инспектори зиммасига ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат иттизоми кодексига қатъий риоя қилиш, ҳуқуқбузарликлар тўғрисида фуқароларнинг ҳар қандай шаклдаги мурожаатларини қабул қилиш ва тезкорлик билан муносабат билдириш, ҳуқуқбузарлик содир этилган жойга дарҳол етиб бориш ва текшириш, жабрланганларга биринчи тиббий ёки бошқа турдаги ёрдам кўрсатиш каби мажбуриятлар юклатилади.

Қисқаси, жамоат хавфсизлигини таъминлашда профилактика инспекторларига яратилган имконият ва берилаётган ваколатлар, шубҳасиз, мамлакат фаровонлиги ҳамда юртдошларимизнинг турмуш тарзини янада яхшилашга хизмат қилади.

Лутфулла СУВОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

АҲОЛИ РОЗИЛИГИ ВА ИШОНЧИГА ЭРИШИШ профилактика инспекторлари фаолиятининг муҳим тамойили

Қайд этилганидек, йўл-патруль, патруль-пост ва кўриқлаш хизмати ходимларининг хизмат йўналиши ва ҳудудидан қатъи назар, аҳоли мурожаатига тезкор муносабат билдириши жуда муҳим. Жиноятчиликнинг олдини олишда ҳуқуқбузарлик омилларини барвақт аниқлаш, уларни бартараф этиш ҳамда хавф гуруҳига кирувчи шахслар билан манзилли ишлаш энг самарали профилактикадир.

Бугун мамлакатимиздаги 9000 га яқин маҳаллада 10 мингдан ортиқ профилактика инспектори хизмат қилмоқда. Аҳамиятлиси, соҳа изчил такомиллаштирилиб, самарадорлик ошмоқда. Хусусан, кейинги йилларда аҳоли тинч-осойишта ҳаёт кечирishi учун ҳуқуқий, ташкилий механизмлар тубдан қайта кўриб чиқилди. Энг асосийси, сўнгги йилларда жамоат хавфсизлиги масаласи давлат сўбаси даражасига кўтарилди. Маҳаллалар мавқеи мустаҳкамланди, профилактиканинг янги форматлари жорий этилди. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятини ташкил этишда сезиларли ўзгаришлар амалга оширилди.

Энди профилактика инспектори қонун

билан белгиланадиган вазифаларни бажаради. Лойиҳага кўра, профилактика инспекторининг касбий фаолиятига аралашши, унга тааллуқли бўлмаган топшириқлар ва асоссиз юкламалар бериш тақиқланади. Ҳуқуқла-

ри, шаъни, кадр-қиммати, ишчанлик обрўси давлат ҳимоясида бўлади. Ушбу қонун билан алоҳида касбий бурчига содиқлик қасамеди қабул қилган вақтидан бошлаб мақом берилган ҳисобланади.

Профилактика инспектори ҳуқуқбузарликлар профилактикаси турини мустақил таштайди. Мажбурий профилактик кўрсатмалар беради. Тақдирнома киритида ва ижросини талаб қилади. Ўзининг профилактик

Орамиздаги одамлар

— Бунча чиройли бўлмаса? Рангин гуллари жуда бежирим солинган...
— Билишимча, қўл меҳнати. Бу айлана тарзида тикилгани бош кийим бўлса керак. Бир оз олдин эркаклар кийиб юрганини кўргандим.
— Мана буниси янада чиройли экан. Қизик, буни қўлда тикишганмикан?
— Аёллар сумкачасининг ажойиблигини...
— Совға сифатида олсак бўларкан...
Сотувчи сайёҳ инглиз аёлларининг ўзаро суҳбатини жимгина тинглаб турди. Кейин уларнинг қизиқиши ортаётганини кўриб сўз қотди.
— Марҳамат, меҳмонлар. Бу миллий хунармандлигимиз маҳсулоти, — деди у.

Саодат опанинг каштаси дунё бозорида

Сайёҳлар бир оз жим қолди. Бир-бирига маъноли қаради. Уларни сотувчи инглиз тилида бемалол гаплаша олаётгани янада ҳайратлантирганди. Буни сезган опа каштачилик тарихи ҳақида сўзлай кетди. Дикқат билан эшитган меҳмонлар шунча нарсани қандай қилиб қўлда тикиш мумкинлигига қизиқди. Саодат опа олдинроқ бошлаб қўйган дўппини қўлига олиб, уни сайёҳлар қўз олдида тикиб кўрсата бошлади. Меҳмонлар хунарманднинг ҳаракатини суратга олишга интиларди. Турли саволлар бериб, кераклича жавоб олганидан мамнун бўларди. Сотувчи опанинг қўллари эса беҳато ҳаракат билан тикишда давом этиб, матога ажойиб гул қўндиради.

Сайёҳ аёллардан бири тикиб кўрмоқчи бўлди. Эплай олмади. Ҳамроҳи эса унга бо осон эмаслигини ўқтирди. Бунинг учун айнан шу мактабда ўқиш кераклигини, курсни тугатиб, диплом олсагина моҳир каштачи бўлишини таъкидлади. Шундан сўнг эсдалик учун иккита чиройли буюмдан сотиб олиб, хайрлашди.

Чала тикилган дўппига термилганча Саодат опа хаёлга берилди. Қизик, каштачиликни ўрганиш учун ўқиш керамикан? Курсни тугатиб, диплом олиш зарурми? Ёши олти-мишга яқинлашяптики, бу ҳақда бирор марта ўйлаб кўрмаган экан. Ўзи бу хунарни қачон ўрганганди? Ёшлик давларини эслади.

...Ўшанда эндигина олти ёшга қадам қўйган қизалоқ эди. Қиш изгиринида далага чиқишнинг имкони йўқ. Атрофни оппоқ қор қоплаган. Деразадан ташқарига термилганча қиш манзарасига маҳлиё бўлиб турганди. Бир пайт кимдир секин қўшиқ хиргойи қила бошлади. Қизча овоз қайдан келаётганига диққат билан қўлоқ тутди.

Бу овоз нариги хонадан келаётганди. Шошганча ўша ерга кирди. Одатта кўра момоси юмуш билан банд. Қўлида эса каттагина оқ мато. Яримга қизил, яшил, сариқ каби турли рангдига иппардан иборат гуллар тикиб чиқилган. Момосининг қўшиғи эса жуда ҳорғин. Ўшанда балки кўзига ёш олиб қўшиқ айтгандир, овози бир оз бўғиқ чиқаётгандек эди. Қўллари ҳаракатдан тўхтамасди. Секин унинг ёнига ўтирди. Матога диққат билан қараб, нима эканини англашга уринди. Момосига ҳалакат қилмаслик учун савол бермади. Ҳар сафар уф тортганида кекса аёлнинг

елкалари бир қўтарилиб тушар, катта кўзойнаги хиралашиб қолгандек кўринарди. Ким билсин, момо ёшлиқда кўрган-кечирган оғир кунларини ёдга олганмикан?

Бир пайт онахон набирасининг унга термиллиб ўтирганини илғади. Қўшиқни тўхта-тиб, яқинига имлади ва қўлидаги каштанга нима эканини тушунтира бошлади. Бу момолардан мерос хунарлигини, ҳар бир қиз бунни яхши билиши шартлигини ўқтирди.

Саодат момосининг сўзлари мағзини тўлик чақолмаган бўлса-да, каштачилик яхши иш эканини англади. Момосининг қўлидан

игнани олиб, тикишга уринди. Илк ҳаракати ёмон чиқмади. Момоси набирасини узоқ дуо қилди.

Шундан қизалоқнинг миллий хунармандликка меҳри тушди. Бошида унчалик ўхшамаган эса-да, бешинчи-олтинчи синфда ўқийдиган пайтлари бинойидек удалайдиган бўлди.

Ховлиси Шахрисабздаги Оксарой яқинида бўлгани боис, момоси тиккан кашталарни ҳар сафар ўша ерга келган меҳмонларга сотиб келарди. Кейинчалик ўзи тайёрлаган турли буюмларини ҳам олиб

борадиган бўлди. Лекин кўҳна Кешга келган меҳмонларнинг ақсарияти инглизча сўзлашар, Саодат бу тилни билмасди. У пайтлари мактабда инглиз тили ўтилмасди. Тиришқоқлиги сабаб ўзи мустақил ўргана бошлади. Дастлаб хорижликлар билан оз-оз сўзлашадиган бўлди. Аста-секин дўппи ва кашталар нархини тушунтира олишга ўтди. Лекин кейинчалик Оксарой мажмуаси атрофида савдо қилишга рухсат бермай қўйишди...

Саодат Низомова вояга етиб, турмушга чиқди. Икки қиз, бир ўғил фарзандни дунёга келтирди. Вақт ўтиб, қизларига каштачиликни ўргата бошлади.

— 2020 йил эди. Коронавирус бошланиб, ҳовлидан далага чиқолмай қолдик. Ҳаммамиз уйда. Бир иш бажариб бўлмайди. Ёшлиқда ўрганган хунаримни давом эттириш фикри туғилди, — дейди Саодат опа. — Қизларимни ёнига олиб, кашта, дўппи каби нарсалар тикишни бошладим. Бир кун қарасам, анчагина тайёрлаб қўймоғимиз. Энди сотувни йўлга қўйиш керак эди. Аммо расмий ҳужжатга эга эмасдим. Мутахассислар билан маслаҳатлашгандим, хунармандлар учун қатор имтиёзлар берилгани ҳақида айтиб қолди. Кераклик ҳужжатларни тўпалаб, расмий йўлдан ўтдим. Шундан сўнг Оксарой мажмуасидан жой олиб, ишни бошлаб юбордим. Қизларим ёрдамлашиб, тез орада ишни йўлга қўйдик. Сифатли буюмлар тикиб, сота бошладим. Шахрисабзда келадиган хорижлик сайёҳлар билан яхши суҳбатда бўлишга интилдим. Уларга юртимизнинг жозибдорлиги ҳақида гапириб бераман.

Хунармандлик тарихи ҳақида маълумот беришга уринаман. Хўллас, савдомиз яхшила-ниб, кўпроқ маҳсулот тайёрлайдиган бўл-дик. Бунинг учун бизга қўшимча ишчи кучи керак эди. Маҳалламиздан тўрт хотин-қизни ишга олдик. Аста-секин тармоғимизни кен-гайитирдик. Кейинчалик касаначиликни йўлга қўйдим.

Саодат опа тажрибаси ошиб, қисқа фурсатда етакчи хунармандлар қаторидан жой олди. Кейинчалик доимий равишда республикамизнинг турли ҳудудларида ўтказила-диган ярмаркаларда ўзи тайёрлаган миллий маҳсулотлар кўргазмасини ташкил этадиган бўлди. Турли танловларда иштирок этиб, фахрли ўринларни ҳам қўлга киритди.

Жумладан, 2023 йил Қўқон шаҳрида ўтказилган II Халқаро хунармандлик фести-валида фаол иштироки учун халқаро сертифи-кат билан тақдирланди. 2019-2024 йиллар Москва шаҳрида ўтказилган халқаро танлов-ларда, БААнинг Абу-Даби шаҳрида Халқаро хунармандлик маҳсулотлари фестивалида иштирок этди.

2025 йилда Малайзия, Озарбайжон, Тур-кия, Эрон, Японияда ташкил этилган халқаро кўргазмаларда фаол хунармандлар қато-рида ўз маҳсулотлари намоишини ўтказди. Тайёрлаган маҳсулотлари маҳаллий бозор-ларда харидорлириги билан ном чиқарди, чет эллик сайёҳлар ўртасида ҳам катта қизи-қиш уйғотиб, қатор сайёҳлик фирмалари бил-лан ҳамкорлик қила бошлади.

— Ҳар сафар хорижга борсам, ҳамкорлик шартномаси тузиб келишга интиланман, — дейди Саодат опа. — Шу пайтга қадар мил-лий хунармандлик маҳсулотларимизни Гер-манияга экспорт қилиб келаётгандик. Жорий йилдан бошлаб Японияда сотишни йўлга қўямиз. Бундан ташқари, индонезиялик иш-билармонлар ҳам қизиқиш билдирган. Улар билан ҳам яқинда шартнома имзоладик. Тез орада уларга ҳам маҳсулотларимизни жуна-та болаймиз.

Айни пайтда хунараманд опа Шахри-сабздан ташқари Самарқанд шаҳрида ҳам фаолият юритиб келади. Хусусан, мамлаки-тимизга таширф буюрган хорижий давлат раҳбарлари, олий мартабали меҳмонлар доим-ий равишда Самарқанд халқаро туризм мар-казидаги “Бокий шаҳар” тарихий-этнографик мажмуасида бўлиб, Саодат Низомаованинг бой маданий меросимиз ва амалий санъати-мизни акс эттирувчи хунармандлик фаоли-ти билан танишиб келмоқда.

Яна бир гап. Опа ишсиз аҳоли қатлами-ни касаначилик, тадбиркорлик ҳамда касб-ху-нарга жалб қилишда ҳам фаол. Бугунги кунга қадар Қашқадарёда 3000 дан ортқ хунарам-санд шогирд тайёрлаган. Китоб ва Шахри-сабз туманларидаги олис тоғли ҳудудларда истиқомат қилаётган хотин-қизлар бандлиги-ни таъминлаб, ойига ўртача 2-3 миллион сўм даромад топишига имкон яратган.

Ҳозир у янги лойиҳа устиди ишламоқ-да. Бу амалга ошган, қўшимча иш ўринлари очилди. Қизи ҳам бугунги кунда “Дилноза каштачи” корпорациясини очиб, касаначилик ривожланишига ҳисса қўшиб келяпти.

Акбар РАҲМОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Файзли хонадон жозибаси

Хорижликларни мафтун этмоқда

Туризм

Бухоро вилояти Вобкент тумани Найман қишлоғидаги Чангарон маҳалласида бир оила яшайди. Нафақага чиққанидан буён анча йиллар ўтган бўлса-да, ҳамон қариликни тан олмай, эзгу ишлар билан банд оила бошлиғи Рустам Ражабов бир вақтлар фельдшер, оила соҳибаси Курсия она эса муаллима эди. Қишлоқдошлари бу икки нуроний ҳақида оғзидан бол томиб гапирарди.

Замира РЎЗИЕВА,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси
аъзоси, “Дўстлик” ордени соҳиб

Уларни нафақат маҳалла, туман ёки вилоятда, балки кўпгина хорижий мамлакатларда ҳам танишади. Бу рост гап. 52 йилдан буён бирга яшаб, икки қиз, икки ўғилни вояга етказган, элга қўшган Рустам ота ва Курсия она кейинги ўн йилда шунақа таниқли бўлиб кетди...

Ўн йил аввал тўнғич ўғли Достонбек Ражабов институтни тамомлаб, Бухородаги меҳмонхонада менежер бўлиб ишлай бошлади. Кейин укаси Бехзодбек ҳам чет тиллар институтини тугатиб, инглиз, француз, то-жик, рус тиллари бўйича таржимон бўлиб, аксининг ёнига келди. Сўнгра Достонбек АҚШ ва Туркияга малака ошириш сафарлари давомида инглиз ва турк тилларини мукаммал ўрганди.

У фақат тил ўрганмади, ўша юртлардаги одамларнинг яшаш, кийиниш, овқатланиш одатларига алоҳида эътибор берди. Сабаби тафаккури ва кўзига ўзимизнинг ўзбекча яшаш тарзимиз, урф-одатларимиз, кийимла-римиз, ноз-неъматларимиз дунёдаги энг зўри бўлиб кўринаверди. Фахр, гурур туйди қал-бида. Дунё аҳлининг бундан бохабар бўли-шини, бизга ҳавас қилишини истайди. Қалби-даги бу фахру гурурни ота-онасига, укасига айтиб бераркан, ажойиб бир режани ўртага ташлади.

— Бухорога келган сайёҳлар, табиийки, Вобкентга ҳам таширф буюради, — деди у ҳаяжонланиб. — Уларга фақат тарихий обидаларимизнигина эмас, миллий таомла-римизни, либос ва урф-одатларимизни, қад-риятларимизни ҳам кўрсатсак дейман.

— Яқинда Заҳириддин Муҳаммад Бо-бурнинг “Бобуринома” асари таъдидини ўқидим, — гапга қўшилди онаси. — Неча минг йиллик тарихимиз бор. Ҳўл новдани суқиб қўйсанг, уч кунда барг чиқарадиган ноёб туپроғимиз, шу туپроқ билан тиллаша ола-диган меҳнаткаш халқимиз, зўр қадриятла-римиз бор, улар билан дунёни таништирсак қанийди.

Хўллас, ака-уканинг туризм соҳасидаги изланишлари, ўзига хос фаолияти бошланиб кетди. Кўпни кўрган ота-онаси уларнинг ёнида турди. Туман туризм идорасидагилар-га ҳам бу ташаббус маъқул келди. Зеро, ҳар бир хорижлик сайёҳ ўз саёҳати давомида мамлакатимиз ҳақида мукамал тасаввурга эга бўлгиси келади. Шунингдек, Ўзбекистон

ва ўзбек халқи, оиласи, таомлари, оналари, келинлари, меҳмондўст фазилатлари ҳақида билишга қизиқади.

Шуни ўйлаган Достонбек ва Бехзодбек маслаҳатлашиб, бу танишувларни ўз оиласида ўтказишга аҳд қилди. Ахир унинг онаси меҳ-монни хуш кўрадиган, ловиллаб қизиган тан-дирда қузариб пишидиган патир нонлар ёпиб, гуручи ўрмалаб кеттудай қўлинг ўргилсин палов дамлайдиган пазанда-ку. Келинларига, қизларига ҳам унинг бу фазилатлари юққан, албатта. Ховлидаги ўзбекча истара, ёғ, хо-надон соҳибларининг гўзалликка ошнолиги қайси сайёҳни қизиқтирмайди?! Томорқа тўла мевали дарахту егулик экинлар, сал наридаги кўрада боқилаётган қўйлар, муъжазгина бўл-са-да, ўзлари кўрган иссиқхонадаги лимону

мандарин, банан, хурмо мева тугиб турибди. Буларни Ўзбекистон ўз қўли билан яратган жан-нати деса ҳам бўлаверади.

Чеч қанча ўтмай, ташаббус ва ниятлар амалга оша бошлади. Вобкентга келган хо-рижлик сайёҳлар Ражабовлар оиласига ал-батта таширф буюрадиган бўлди. Йил сайин тажрибалари ошиб, каттагина бир хонани музейга айлантиришди. Ўзбегимнинг қадим-ий осори атиқалари, миллий либослари, аёл-қизларимизнинг тақинчоқлари, офтоба, чилпочину шולי сақлагич бордонлар, ёғ ас-рагич сопол хумлар қўйилди. Бугдой, пахта етиштиришдаги, иппак курти боқилдаги эк-спонатлар билан ҳам жиҳозланди бу музей.

Юқорида айтганимиз, муъжазгина иссиқ-хонада муъжаздай бўлиб етилган лимон, мандарин, банан, хурмо, томорқа гирдини ўраб турган 20 туп анор, 15 туп тоқ, олма, шафтоли, нок, олча ва гилос дарахтлари ҳам тўқинлик, ҳам гўзаллик бўлиб сайёҳларни ҳайратга сола бошлади.

Достонбекнинг Германияга сайёҳ бўлиб бориб келган дўсти Берлин шаҳридаги йирик ярмаркадаги кўргазмалардан брида Курсия онанинг тандирдан нон узатган катта ҳажмдаги сурати томошабинларни ҳайратга солаётгани ҳақида гап топиб келди. Ишо-нишлари учун кўргазмадаги катта паннони суратга ҳам олиб қайтгани-чи.

Туркия давлат телевиденеси Курсия онанинг келинлари билан пазандалик маҳор-атлари ҳақида алоҳида кўрсатув тайёрлаб, намоиш этгани ҳам ўзбекча урф-одатлар, қадриятлари тобора машҳур бўлиб бораётга-нидан нишона, албатта.

Курсия онанинг пазандалиги, оқилалиги, фарзандлар тарбиясидаги зукколиги ҳар бир хорижлик меҳмоннинг ҳавасини келтиради. Онахоннинг сайёҳлар келишига ўзбекча камзулга “Муътабар аёл”, “Ибратли оила бе-каси” кўкрак нишонларини тақиб олиши эса юртимизда меҳнат кишиларининг давлати-миз томониди эъозланиб, рағбатлантирили-ши ҳақида хабар беради. Келинлари Нарғиза-хон ва Гулзодахон, қизлари Ферузахон ҳамда

Мадинахоннинг чаққону ишчанлиги, одоби, меҳмондўстлигидан ота-она тарбиясини ол-гани, бизда оилалар ҳамжиҳат, бир-бирига устозу шогирд бўлиши, оила муқаддаслиги ҳақида тасаввур уйғотди.

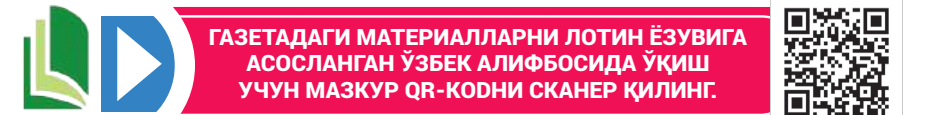
“Нуроний” жағмаракси Вобкент тумани бўлими фаоллари ва раҳбари учрашув ҳам-да тадбирларда Ражабовлар оиласининг элга ибрат экани ҳақида фахрланиб гапирарди. Бир гал Вобкент тумани нуронийлари ҳақида “Маҳалла” телеканалдан берилган кўрсатув шу ҳовлидан узатилгани ҳам бежиз эмас.

— Доимий келди-кетдилар чарчатиб қўй-майдами? — сўрадим онахондан.

— Нега чарчатади, шоира Турсунной Со-диқованинг бир шеърини айтган “Уч кун меҳмон келмаса, ўзбегимга уятдир” деган сўзлар ҳаммамизнинг феълимизга синг-ган, — дейди Курсия она. — Бу феъл мен-га раҳматли қайнонамдан ўтган бўлса, мен қизларим ва келинларимга ўргатганман. Саришта ховлимиз, иссиқхонадаги қўшув мевала-римиз келган меҳмонни ҳайратга солса, улар ўзбекча ошу мангидан, сомаю чуварадан тановул қилиб хурсанд бўлса, ўзимиз ҳам яйраб кетамиз. Хонадонимизга барака ёғил-ганини сезиб турамиз.

Хонадоннинг баракаси ҳақида гап кетса, бу оиланинг ҳар йили қишлоғидаги кам таъ-минланган оилаларга гўшту сазавот, турфа мевалар тарқатиши ҳам ўзбекча қадриятла-римизнинг энг гўзали эканини айтиб ўтиш жоиз.

Зотан, юртимизда мана шундай файзли, ибратли ва дунёга ўзбекиёниг асл қиёфасини кўрсатиб турган табарур хонадонлар, пири комил нуроний ота-оналар, тил билгич, иш билгич ташаббускор ёшлар бор экан, юр-тимизнинг баракаси, ўзбек хонадонининг жозибаси асло йўқолмайди. Бунни ўн йилдан буён Бухоронинг Вобкентидан туз топиб, меҳмондўстликдан, ўзида пайдо бўлган тоза тасаввурлардан шодланиб кетаётган мингглаб хорижлик сайёҳлар ҳам тасдиқласа керак...

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА
АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФОСИДА ЎҚИШ
УЧУН МАЗКУР QR-KODNI СКАНЕР ҚИЛИНГ.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока”
газеталари тахририяти” ДМ

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Қабулхона: (71) 233-56-33
Эълолар бўлими: (71) 233-70-98

Тахририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилиб берилади.
Газетанинг етказиб берилиш учун буюнани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета тахририят компьютер марказида сақлалади.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК маъсул. Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

E-mail: info@yuz.uz
Веб-сайт: www.yuz.uz: (71) 233-47-05

Девонхона ва ишонч телефони:
(71) 233-56-60

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги
Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги
томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма Г-746.
29609 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қўғоз бичими А2.
Баҳоиси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Аслиддин Абдуразоқов
Мусаҳҳих: Акбар Қаршиев
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилими:
100060, Тошкент шаҳри,
Шахрисабз кўчаси, 85-уй

ЎЗА яқуни — 21:15 Топирилди — 23:10